

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

**poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji**

**KONTROLNI OBISK ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN
KAZNI ZAPORA CELJE**

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** javni zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora (Zavod).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** moški obsojenci in priporniki (tudi za mladoletnike in pripornice).
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** kapaciteta zavoda je 98 zaprtih oseb. Dejansko je bilo na dan kontrolnega obiska DPM v Zavodu (25. 5. 2018) je bilo v Zavodu nameščenih 84 zaprtih oseb. Od tega 39 pripornikov (en pripornik je bil na zdravljenju v UKC Maribor, Oddelek Za psihiatrijo, Enota za forenzično psihiatrijo in dva na begu) in tri pripornice (od tega ena mladoletna) ter 44 obsojencev – od tega trije mladoletni obsojenci (noben obsojenec kazni zapora ni prestajal na podlagi 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, en obsojenec je bil odsoten in eden na begu).

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Kontrolni obisk je bil **najavljen in opravljen dne 25. 5. 2018.**¹
- ▶ **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha človekovih pravic RS (namestnik varuhinje in svetovalec Varuha) in dva predstavnika pogodbenih nevladnih organizacij (iz Mirovnega inštituta).
Pri kontrolnem obisku so v vlogi opazovalcev sodelovali tudi predstavniki ombudsmana (državnega preventivnega mehanizma) Madžarske.

¹ Prejšnji obisk DPM Zavoda je bil opravljen 22. 9. 2016.

► **Vsebina obiska:** uvodni razgovor z direktorjem Zavoda. Sledil je ogled prostorov Zavoda (z namenom preveritev uresničitve priporočil iz prejšnjega obiska) in razgovor z zaprtimi osebami, ki so to želele ter zaključni pogovor.

► **Poročanje:** poročilo o kontrolnem obisku je bilo posredovano Generalnemu uradu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij (URSIKS) 10. 7. 2018, skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30. dni sporoči morebitna stališča glede naših ugotovitev; tozadevni odgovor smo s strani organa prejeli 30. 7. 2018, torej 20. dan po odpremi.

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da Zavod poskrbi za zamenjavo starih in očitno uničenih pen z ustreznimi novimi žimnicami in hkrati smo predlagali, da se tudi v tem prostoru v čim krajšem času prepleska stene – in v zvezi s tem se je takrat odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da se posteljni vložki (jogiji, pene, žimnice..) v Zavodu menjujejo sproti, ko je izražena potreba s strani zaprte osebe ali kadar zaposleni opazijo, da je vložek slabe kvalitete. V zadnjih treh mesecih je bilo zamenjanih 20 ležišč.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da Zavod poskrbi za ustrezno ureditev »odhodnega« bivalnega prostora (to je za zamenjavo žimnic, popravilo kovinskih omaric in opravi pleskanje sten) – in v zvezi s tem se je takrat odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da se prostori, kjer bivajo zaprte osebe, pleskajo vsako drugo leto. V letu 2015 so bili prepleskani vsi prostori na obsojeniških oddelkih (tudi sobi 131 in 134 - sprejemna in odpustna soba). V letu 2016 so bili prepleskani vsi prostori na pripornem traktu (priporne sobe in samske sobe ter ostali spremljajoči objekti). Odhodna soba je v prioritetnem planu za pleskanje v začetku leta 2017. V mesecu septembru so bili zamenjani posteljni vložki in popravljene omarice.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal proučitev možnosti, da se v primerih, ko to dopuščajo varnostne razmere (npr. ni nameščenih sosterilcev oziroma ne obstajajo druge ovire) odprejo še drugi bivalni prostori pripornega oddelka – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da je bil predlog, da se odprejo še drugi bivalni prostori upoštevan. V priporu se nameščajo

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bil sprejemni bivalni prostor številka 134 opremljen z ustreznimi žimnicami, Zavod pa je ponovno zagotovil, da skrbi za redno zamenjavo iztrošenih žimnic.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bil t. i. bivalni prostor od prejšnjega obiska dejansko prenovljen (tudi sanitarni del, kjer je bila obnovljena kopalnica in dodan tuš) ter da je bil opremljen z ustreznimi žimnicami. V času kontrolnega obiska so bili sicer v tem bivalnem prostoru nastanjeni priporniki iz bivalnega prostora številka 406, ki je bil v času našega kontrolnega obiska v fazi reklamacijskega popravila v sanitarnem delu. **DPM je izrazil pričakovanje, da je bilo reklamacijsko popravilo v bivalnem prostoru številka 406 odpravljeno.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da je Zavod pojasnil, da je bilo v bivalnem prostoru št. 406 reklamacijsko popravilo odpravljeno 29. 5. 2018. Istega dne so bili priporniki nameščeni v ta prostor.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je pripornikom omogočeno več bivanja izven bivalnih prostorov, saj je približno 80% bivalnih prostorov imelo v dopoldanskem času odprta vrata. Problematično pa je, da ženski pripor še naprej ostaja zaprt in so v tem pogledu ženske pripornice v slabšem položaju.

V času kontrolnega obiska sta bili v Zavodu nameščeni dve pripornici, kateri pa sta bili, razne bivanja na

kovinska vrata (t. i. gitre), ki bodo omogočala, da se odprejo še dodatni bivalni prostori na oddelku pripora. Dejanska realizacija je predvidena v januarju 2017. Omenjeni poseg bo omogočal tudi rednejše tuširanje, saj je na tem krilu pripora tudi posebna kopalnica s tušem.»

DPM je ob prejšnjem obisku ponovno predlagal, da se tudi za pripornike proučijo možnosti pogostejšega tuširanja skozi vse leto (ne zgolj v poletnih mesecih) ter, da se urnik tuširanja prilagodi njihovim aktivnostim: (po uporabi fitnesa in sprehoda). Prav tako smo predlagali redne preglede kopalnice in v primeru potrebe ustrezno dezinfekcijo – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod proučil tudi možnost pogostejšega tuširanja za pripornike. Zgoraj omenjeni poseg (navezava na zgornjo točko odgovora glede montaže kovinskih »gitr«) bo omogočil pogostejše tuširanje pripornikov ne le v poletnih mesecih, pač pa skozi vse leto. Poskrbljeno bo, da se tuširanje v največji možni meri prilagodi aktivnostim zaprtih oseb (tuširanje po uporabi fitnesa in sprehoda). Glede na dejstvo, da se v sami tuširnici dnevno zvrsti precejšnje število zaprtih oseb, se le-ta dnevno čisti, poleg tega pa se po potrebi izvaja tudi dezinfekcija.»

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se v bivalnem prostoru številka 310 preveri ustreznost (funkcionalnost)

sprehajališču, ves čas zaprti v bivalnem prostoru in sta bili tako neenako obravnavani z ostalimi priporniki, ki so imeli odprta vrata bivalnih prostorov in so se lahko medsebojno družili. **DPM je predlagal, da se proučijo možnosti, da bi se tudi pripornicam omogočilo več bivanja izven bivalnih prostorov (npr. odprt bivalni prostor v popoldanskem času, ko so bivalni prostori pripornikov zaprti).**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da bodo možnosti za pogostejšo odprtost bivalnih prostorov pripornic, upoštevalje arhitekturo Zavoda, normo o ločenosti zaprtih oseb glede na spol, število zaprtih oseb (zasedenost zavoda) ter organizacije dela, zlasti izvrševanja dnevnega reda zavoda, še preučili.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je glede možnosti več tuširanja ravno potekala prenova skupnih kopalnic, ki bo po zaključku prenove dejansko omogočala, da jo bodo zaprte osebe lahko več uporabljale. Hkrati je bilo ugotovljeno, da sta bila v bivalnih prostorih številka 406 in 407 urejena sanitarna dela in dodana tuša. Je pa še bilo nekaj pripornih sob, katerih priporniki še niso imeli možnosti vsakodnevnega prhanja.

Direktor je ob tem še pojasnil, da so ob začetku prenove skupne kopalnice uničili »gnozdo« ščurkov, ki so se pred tem delno razselili tudi po ostalih bivalnih prostorih. Z uničenjem »gnozda« torej v nadaljevanju ne pričakujejo več težav z ščurki.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da so bile napake odpravljene.

delovanja vodne armature in popravi vrata v bivalnem prostoru – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da so bile v sobi 310 odpravljene vse pomanjkljivosti v začetku oktobra 2016.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se za bivalni prostor številka 317 prouči možnost namestitve poličke pod ogledalom – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je bila v sobi 317 nameščena polička pod ogledalom v začetku oktobra 2016.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se v bivalnem prostoru številka 422 namesti zaveso pri kabini za prhanje – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je bila zavesa za prhanje v sobi 422 nameščena že na dan obiska.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se glede dejavnosti, ki so pripornikom na voljo, poleg obvestila na oglasni deski le-te dodatno povabi oziroma opozori na možnost udeležbe na posameznih dogodkih – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da so o dejavnostih, ki so pripornikom na voljo, vsi priporniki obveščeni preko oglasne deske, poleg tega jih vodja pripora dodatno povabi oziroma opozori na možnost udeležbe na posameznih dogodkih. So pa v Zavodu proučili še dodatne možnosti glede obveščanja pripornikov in sprejeli sklep, da jih na možnost udeležbe na posameznih dogodkih opozori še socialna delavka Zavoda, ki je zadolžena za pripornike.«

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bila polička pod ogledalom dejansko nameščena.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bila pri tušu nameščena zavesa.

Je pa bilo ob kontrolnem obisku ugotovljeno, da se v bivalnem prostoru lušči oplask sten ter da so stene umazane. **DPM je predlagal, da se stene bivalnega prostora številka 422 ustrezno sanira (prepleska).**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da je Zavod pojasnil, da bodo pleskanje sten bivalnega prostora izvedli v lastni režiji v drugi polovici meseca avgusta.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da se pripornike o aktivnostih in možnosti udeležbe na letih še vedno obvešča preko oglasne deske, kar pa sedaj (glede na to, da je večina bivalnih prostorov odprtih) ne predstavlja več težav, hkrati pa jih o prireditvah seznanjajo tudi zaposleni. Pritožb v tej zvezi (z izjemo, da je teh aktivnosti malo) s strani pripornikov ob kontrolnem obisku nismo slišali.

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se poškodovana klop za dvigovanje uteži popravi, prav tako je ponovno predlagal, da se proučijo možnosti, da bi se fitness za pripornike dodatno opremil s še kakšno dodatno napravo (npr. večfunkcijsko po vzoru iz fitnesa za obsojence) – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da ja za opremo v fitnesih v teku postopek javnega naročila. Ko bo sklenjena pogodba bodo opremo po potrebi popravili ali menjali. Prav tako bo proučena možnost, da bi se fitness za pripornike dodatno opremil (več rekvizitov).«

DPM je ob prejšnjem obisku izrazil pričakovanje, da bo tudi v zaprtem režimu prestajanja kazni zapora v kratkem prišlo do zamenjave starega kovinskega pohištva (postelj in omaric) – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod za leto 2017 planiral nabavo opreme za obsojence, med katero je planirana tudi nabava omar in postelj. Nabava tovrstne opreme za obsojence je že nekaj let v planu, vendar se zaradi omejenih finančnih sredstev leta nabavlja postopoma.«

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da v fitnesu pripora do sedaj ni prišlo do sprememb. **DPM je zato ponovno predlagal, da se proučijo možnosti, da bi se fitness dodatno opremil s še kakšno dodatno napravo (tudi takšno, ki bo primerna za uporabo pripornicam ženskega spola). Hkrati smo predlagali, da se proučijo možnosti, da bi se fitness pripora premestil v kakšen nekoliko večji prostor, ki bi omogočal namestitve več naprav (npr. sobnega kolesa...).**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da je Zavod fitnes sobo za obsojence v juliju 2018 dodatno opremil s še dvema napravama za vadbo. Zavod je tudi preučil možnost premestitve fitnesa za priprte osebe v večji prostor znotraj zavoda in ugotovil, da glede na prostorske zmožnosti Zavoda, upošteva tudi druge prioritete namembnosti prostorov v Zavodu, to ni izvedljivo.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da še vedno ni bila zamenjana večina starega kovinskega pohištva, in sicer ni bilo zamenjano v zaprtem režimu prestajanja kazni zapora in v delu oddelka za mladoletnike. **DPM je tako ponovno predlagal, da se proučijo možnosti po čimprejšnji zamenjavi starega kovinskega pohištva še v zaprtem režimu prestajanja kazni zapora in delu mladoletniškega oddelka, kjer le-to še ni bilo zamenjano.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da glede na razpoložljiva finančna sredstva letos načrtujejo zamenjavo 16 omar in 6 postelj, preostale pa se bodo ob zadostnih sredstvih zamenjale v naslednjem letu.

Pri pregledu bivalnih prostorov mladoletniškega oddelka je bilo ugotovljeno, da so stene bivalnih prostorov številka 244 in 245 umazane in kot take potrebne pleskanja. **DPM je**

predlagal, da se stene bivalnih prostorov številka 244 in 245 v čim krajšem času prepleskajo.

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da Zavod izvede pleskanje oddelka obsojencev vsako drugo leto, zadnje celovito pleskanje je bilo opravljeno v letu 2016. Pleskanje običajno izvedejo v spomladanskem času. Zaradi obnove kopalnic (in tudi upoštevaje kadrovske zmožnosti) je letos pleskanje prestavljeno na konec poletja in začetek jeseni. Zavod je tudi pojasnil, da letos načrtujejo higiensko pleskanje vseh štirih oddelkov, kjer bivajo obsojenci, in sicer vse prostore oddelkov (bivalni prostori, čajna kuhinja, skupni prostor, sanitarije, hodniki...), med katere sodita tudi bivalna prostora 244 in 245.

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da Zavod pri nameščanju zaprtih oseb v bivalne prostore upošteva standarde oziroma velikost (kvadratura) bivalnih prostorov, glede na dejansko število nameščenih oseb v posamezni bivalni prostor – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da bo v zvezi z nameščanjem zaprtih oseb v bivalne prostore Zavod upošteval standarde glede na kapaciteto posameznih sob glede na dejansko številčno stanje v Zavodu. K spoštovanju slednjega je Zavod pristopil postopoma (odhodi zaprtih oseb, postopne premestitve).«

DPM je ob prejšnjem obisku na pomanjkljivost nepritrjene vodne armature v bivalnem prostoru številka 223 opozoril že med obiskom, zaradi česar smo izrazili pričakovanje, da je bila ta pomanjkljivost že odpravljena. Prav tako smo predlagali, da v Zavodu poskrbijo, da se bo po zaključku vsake namestitve v tem bivalnem prostoru »samici« preveri morebitne poškodbe inventarja – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je bila vodna armatura v bivalnem

Ob kontrolnem obisku je direktor pojasnil in o čemer smo se lahko tudi sami prepričali, da se v manjše sobe od prejšnjega dejansko namešča po eno zaprto osebo.

Ob kontrolnem obisku je bilo ob pregledu bivalnega prostora številka 223 ugotovljeno, da je bila tudi sedaj vodna armatura slabo pritrjena oziroma je bila izvzeta iz ležišča. Direktor je sicer pojasnil, da se težave s pritrjenostjo vodne armature v tem bivalnem prostoru konstantno ponavljajo. **DPM je zato predlagal, da se proučijo možnosti drugačne umestitve oziroma ureditve umivalnika in vodne armature v bivalnem prostoru številka 223, saj slabo pritrjena vodna armatura lahko predstavlja nevarnost, da bo prišlo do**

prostoru št. 223 pritrjena takoj po obisku.«

DPM je ob prejšnjem obisku na pomanjkljivost poškodovane WC ščetke v bivalnem prostoru številka 415 opozoril že ob obisku, zaradi česar smo izrazili pričakovanje, da je bila ščetka ustrezno zamenjana – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je bila nameščena nova WC ščetka v bivalnem prostoru št. 415.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se obravnava predlog pripornikov o združitvi dveh 30 minutnih obiskov v enega 60 minutnega – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da se predlog o združitvi dveh obiskov ne zdi potreben, saj se nam zdijo zadostni in sprejemljivi trenutni predpisi, ki omogočajo podaljšanje posameznega obiska do ene ure, kar se v praksi dejansko izvaja (20. člen Hišnega reda o izvrševanju pripora v Zavodu za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, št. 792-1/2011 z dne 1. 7. 2011).«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da Zavod sprejme potrebne ukrepe, da se omogočijo možnosti za delo tudi za pripornike oziroma, da se možnosti za delo pripornikov vrnejo vsaj na prejšnjo raven zaposlenih pripornikov (pri tem je treba gledati ugotovitve DPM iz prejšnjih obiskov in spoštovanje priporočila CPT, da naj bodo tudi priporniki dnevno vsaj osem ur izven svojih celic in vključeni v različne koristne aktivnosti kot so delo, izobraževanje, šport in druge organizirane aktivnosti) oziroma da se proučijo možnosti vključitve pripornikov koristne aktivnosti vsaj nekaj ur na dan – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada

nekontroliranega iztekanja vode.

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da je Zavod pojasnil, da sta bila v prostoru 223, umivalnik in vodna armatura sanirana.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je sanitarni del, opremljen s potrebno opremo, tudi WC ščetko.

Ob kontrolnem obisku je direktor pojasnil, da imajo priporniki obiske po eno uro, če pa pridejo obiskovalci iz tujine, pa se omogoči obisk v trajanju dveh ur. Vendar smo lahko iz obvestila na oglasni deski razbrali, da se zaradi prostorske stiske in organizacijskih težav, podaljšani obiski od 25. 3. 2018 ne omogočajo v času med 14.00 in 17.00 uro.

Ob kontrolnem obisku je direktor pojasnil, da se trudijo zagotoviti več dela tudi za pripornike, in sicer so v času kontrolnega obiska imeli delo štirje priporniki, kar je več kot je imelo delo ob prejšnjem obisku (le en pripornik). **DPM je kljub temu, da je ob kontrolnem obisku delalo več pripornikov, ponovno predlagal, da se poskuša vložiti še več napora glede omogočanja dela pripornikom.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da je Zavod pojasnil, da se vseskozi trudi, da zaposli tudi čim več pripornikov. Tovrstne aktivnosti bodo izvajali tudi v prihodnje.

URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da sedanji inštitut priznanja krivde pomeni, da je večina pripornikov v zavodu le kratek čas (dva, tri ali štiri mesece), nato pa so premeščeni na nadaljnje prestajanje kazni ali pa se jim pripor odpravi. Pred razporeditvijo na delo mora vsak posameznik opraviti izpit iz varstva pri delu ter zdravniški pregled medicine dela, zato se pojavlja tudi vprašanje racionalnosti. Trenutno v zavodu delata dva pripornika, eden je delo v tekočem mesecu odklonil ravno iz razloga priprav na sodne obravnave. Pripornika je potrebno po sprejemu najprej spoznati in ugotoviti, če je primeren za opravljanje kakršnegakoli dela. Za delo pripornika zavod potrebuje tudi odobritev sodišča, ki gotovo lahko ima za določene primere oz. pripornike zadržke. Upoštevati je potrebno včasih tudi večje število sosterilcev, tveganje za pripornike s strožjo varnostno oceno, ki so zelo begosumni. Trenutno je tretjina pripornikov nepravnomočno obsojenih, slednji čakajo, da gredo na prestajanje kazni in so v zavodu res zelo kratek čas (mesec ali mesec in pol), kar je še dodaten razlog, da jim je delo težko ponuditi. Dogajajo pa se tudi primeri, da kakšnega pripornika povabijo, naj odda prošnjo, pa so odgovori negativni, v smislu, da za takšno državo in denar že ne bodo delali ali pa, da se morajo v miru pripraviti na obravnave na sodišču. Glede ostalih aktivnosti in več ur bivanja na prostem navajajo, da zaradi prostorske omejenosti zavoda slednje ni mogoče ob dejstvu, da je potrebno pravico do bivanja na prostem zagotavljati vsem pripornikom in se pri dejanski realizaciji čez dan pojavlja tudi 8-10 različnih skupin oz. terminov (vsled ohranitve varnosti in dolžnosti razdvajanja sosterilcev). Glede dodatnih aktivnosti bodo v zavodu ponudbo skušali dopolniti tudi z zunanjimi izvajalci (predavanja, prostočasne aktivnosti).«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da Zavod zaprtim osebam, do konca

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da se obravnava odvisnosti

leta, dejansko omogoči možnost vključitve v skupinsko obravnavno odvisnosti od prepovedanih substanc – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod glede uvedbe obravnave odvisnosti pojasnil, da bo v mesecu decembru 2016 pedagoginja opravila prve individualne razgovore z osebami, ki naj bi se vključile v skupinsko obravnavo odvisnosti, v mesecu januarju 2017 pa se načrtuje začetek izvajanja.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, proučitev priporočila zdravnika izvedenca, da se za pravosodne policiste izdelajo pisna navodila glede razdeljevanja in drobljenja zdravil z navedbo zdravil, katerih ni smiselno drobiti (npr. orodisperzibilne tablete) in zdravil, katerih drobljenje utegne vplivati na sproščanje aktivnih spojin iz preparata (npr. zdravila v obliki s podaljšanim sproščanjem, kapsule) ter zdravil, katerih ni mogoče drobiti (npr. zdravila z inkapsulirano tekočino) ali zagotoviti prisotnost osebja zdravstvene nege v času razdeljevanja zdravil – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da vsem zaprtim osebam poda medicinska sestra natančna navodila glede uporabe vseh predpisanih zdravil. Predstavi jim tudi možne stranske učinke, na katere mora biti zaprta oseba, ki ima predpisano terapijo, pozorna. Glede drobljenja zdravil dobijo medicinske sestre navodila s strani zdravnikov, ki izvajajo ordinacijo v

še vedno ni začela oziroma naj bi se ta začela izvajati v jeseni. Direktor je pojasnil, da razlog, da program obravnave odvisnosti še ne teče v tem, ker še ni ustreznega delavca. V zvezi s tem je še dodatno pojasnil, da naj bi v mesecu juniju zaposlili enega delavca v vzgojno službo in bo tako ena od dosedanjih pedagoginj lahko zaključila z izobraževanjem ter nato z obravnavo odvisnosti pri zaprtih osebah. **DPM je izrazil pričakovanje, da je pedagoginja zaključila z usposabljanjem za obravnavo odvisnosti in, da se bo tako jeseni dejansko začelo izvajati program obravnave odvisnosti pri zaprtih osebah.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da Zaradi kadrovske izboljšave pa tudi dodatne optimizirane reorganizacije dela v oddelku vzgojo, v Zavodu ocenjujejo, da bo napoved po začetku skupinske obravnave odvisnosti v jesenskih mesecih uresničena.

Ob kontrolnem obisku je bilo v zavodski ambulanti ugotovljeno, da se zdravil ne drobi več oziroma se jih drobi le izjemoma po naročilu psihiatra, pa še to, če obstaja sum, da bi zaprta oseba zbirala terapijo in tako poskušala storiti samomor.

zavodu, in se le te drobijo izključno po navodilu zdravnikov. V Zavodu nikoli niso drobili orodisperzibilnih tablet, kot tudi ne kapsul, tablet s podaljšanim učinkom sproščanja ali inkapsuliranih tekočin. Terapija se je drobila na predlog zdravnikov z namenom zmanjševanja škode/posledic v smislu nevarnosti predozacij, zlorab z namenom preprodaje ali konzumacije zdravil na drug način. Šlo je izključno za zdravila (tablete), za katere je dovoljeno drobljenje in je izdal navodilo zdravnik.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, proučitev priporočila zdravnika izvedenca, da se prenovi prostore namenjene zdravstveni dejavnosti v okviru arhitekturnih možnosti v skladu s pravilniki (npr. ekvivalent Pravilnika o pogojih za opravljanje zasebne zdravstvene dejavnosti, II Sanitarno higienske zahteve, člani 8-18.) – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da Zavod pojasnjuje, da so v okviru zmožnosti pristopili k reševanju tega problema in pričeli z obnovo mize in omare za shranjevanje zdravil. Stremeli bodo k temu, da bodo prostori in njih oprema dostojni za obravnavo zaprtih oseb.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, proučitev pomislekov zdravnika izvedenca in njegovega priporočila, da se zagotovi prisotnost osebja zdravstvene nege ob vseh odmerjanjih zdravil, kar bi zagotavljalo večjo varnost odmerjanja zdravil v Zavodu. Vzpostavitev stalne prisotnosti osebja zdravstvene nege pa bi zagotavljala stalno zdravstveno oskrbo tudi

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bilo zamenjano pohištvo v delu zavodske ambulante, ki ga uporabljajo delavci Zdravstvenega doma in dela, kjer se hranijo zdravila. Hkrati pa je bilo ugotovljeno, da del zavodske ambulante (tam se nahaja tudi zobozdravstvena ambulanta), ki ga predvsem uporablja medicinsko osebje, ki je zaposleno v Zavodu ni bilo prenovljeno (še vedno se predali miz slabo zapirajo oziroma so poškodovani). **DPM je zato ponovno predlagal, da se proučijo možnosti, da se prenovi tudi del zavodske ambulante, kjer je tudi zobozdravstvena ambulanta oziroma so prostori, ki jih uporablja medicinsko osebje, zaposleno v Zavodu.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da Zavod v zvezi z obnovo ambulante načrtuje pleskanje (jeseni 2018) in menjavo tal (do konca leta 2018, če bodo zagotovljena dodatna sredstva iz proračuna). Zamenjavo pohištva bo Zavod uvrstil v načrt za naslednje leto.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da dejansko obstaja evidenca zaprtih oseb, ki imajo predpisano terapijo. Terapijo pripravlja medicinska sestra, ki je sicer zaposlena v Zdravstvenem domu. V času od prejšnjega obiska je bila v Zavodu 5. 3. 2018 za določen čas zaposlena še ena medicinska sestra. Glede deljenja terapije od prejšnjega obiska ni prišlo do

osebam, ki tovrstno oskrbo potrebujejo zaradi zdravstvenih razlogov in zapolnila vrzel pri zagotavljanju zdravstvene oskrbe ob odsotnosti zaporske bolnišnice – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da v Zavodu vsem zaprtim osebam poda medicinska sestra natančna navodila glede uporabe vseh predpisanih zdravil.

Predstavi jim tudi možne stranske učinke, na katere mora biti zaprta oseba, ki ima predpisano terapijo, pozorna. Vso terapijo za zaprte osebe pripravljata samo zavodska medicinska sestra in medicinska sestra, ki je zaposlena v Zdravstvenem domu (ZD) Celje. Vzpostavljena je tudi evidenca vseh zaprtih oseb, ki imajo prepisano terapijo. Tako je zagotovljena sledljivost in je možnost zamenjave terapije med različnimi osebami skoraj nemogoča. Pravosodni policisti samo razdelijo terapijo, ki jo strokovno pripravi medicinsko osebje v posebej za to pripravljene zaprte posode. V primeru, da je v zavodu zaprta oseba, ki potrebuje stalno oskrbo, se dogovorijo z ZD Celje ali Bolnišnico Celje, da se te osebe primerno oskrbi. Vzpostavitev stalne prisotnosti osebja zdravstvene nege ob trenutni kadrovski zasedbi ni možna.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, proučitev priporočila zdravnika izvedenca, da bi bilo smiselno urediti (kolikor že ni drugače urejeno), da se po presoji medicinskega osebja (v primeru, da je tovrstno zdravilo za ohranjanje zdravja potrebno) in v primeru, da oseba nima lastnih sredstev, zagotoviti tudi zdravila, ki jih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ali katera izmed zavarovalnic, ki zagotavljajo dodatno

bistvenih sprememb, saj del terapije (večerno in ob vikendih) zaprtim osebam še vedno delijo pravosodni policisti. **DPM je zato ponovno predlagal (tudi glede na novo zaposlitev), da se proučijo možnosti, da bi terapijo zaprtim osebam (npr. vsaj med tednom) v celoti delilo zdravstveno osebje.**

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da standard, ki izhaja iz usmeritev izvedenca (s čimer je povezano tudi priporočilo DPM), naj bo zdravstveno osebje vselej prisotno ob odmerjanju zdravil, je v Zavodu v celoti dosežen.

Standarda, da bi terapijo v celoti tudi delilo zdravstveno osebje, pa ni mogoče doseči, saj bodo, ne glede na morebitno reorganizacijo dela medicinskih sester, ki so zaposlene v URSIKS, nedosegljivi ostali dnevi, ko so medicinske sestre dela proste, dnevi v času koriščenja dopustov medicinskih sester in dnevi ob drugih odsotnostih medicinskih sester. Na sistemski ravni bi za doseganje takšnega standarda potrebovali dodatne zaposlitve zdravstvenega osebja, kar pa glede na kadrovski načrt URSIKS trenutno ni mogoče.

Ne glede na opisano omejitev pa generalni urad ravno v tem obdobju preučuje možnosti za optimizacijo delovnega časa medicinskih sester na sistemski ravni. Predlogi za morebitne spremembe (tako na ravni sistema kot tudi v posameznih zavodih – torej tudi v Zavodu) bodo obravnavane na kolegiju generalnega direktorja predvidoma v septembru 2018.

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da v primeru, če bi bilo treba za zdravila doplačilo in oseba nima svojih denarnih sredstev, se doplačilo izvedene na stroške Zavoda, za pripornike pa izvede doplačilo sodišče, ki je odredilo pripora. Pri tem je medicinska sestra poudarila, da v primerih, ko je treba za zdravilo doplačati, zdravnik predpiše, ali gre v takšnih primerih za zdravilo, ki ga mora zaprta oseba nujno prejeti. Pritožb s strani zaprtih oseb

zavarovanje, ne plačuje v celoti in je potrebno doplačilo za prejemanje tovrstnih zdravil – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da imajo glede zagotavljanja ustreznih zdravil zaprtim osebam, ki nimajo lastnih sredstev, področje zadovoljivo urejeno. V primeru, da oseba ni zavarovana oziroma je delno zavarovana in je potrebno doplačilo, zdravilo, pa je nujno potrebno, plačilo izvede Zavod (za obsojence) ali sodišče (za pripornike). To so zdravila, zaradi katerih bi bilo ogroženo življenje, kolikor bi jih pacient ne dobil (npr. antibiotiki, antikoagulantna terapija, kardiološka, diabetična terapija, zdravljenje infektivnih in drugih kroničnih obolenj, kot je npr. rak, ipd.). Pri zdravilih, kjer je potrebno doplačilo, dobijo zaprte osebe vzporedno zdravilo (nadomestno), katerega krije zavarovanje. Izjeme so le v primeru, če pacient ne želi vzporednega zdravila, v tem primeru so pacienti dolžni sami doplačati zdravilo. Če pa bi šlo za nujno zdravilo, bi se plačilo izvedlo na zgoraj omenjen način.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, proučitev priporočila zdravnika izvedenca, ki se nanaša na zagotavljanje prednostne obravnave osebam, ki jim je bila odvzeta prostost pri zagotavljanju specialističnih zdravstvenih storitev zaradi sicer omejene možnosti izbire ponudnikov zdravstvenih storitev. Če prihaja do zamenjave terapije med različnimi osebami, bi bilo treba zagotoviti sistem, ki bi zmanjšal možnost pojavljanja tovrstnih napak (na primer priprava zdravil za razdeljevanje vedno s strani ene in iste osebe, beleženje izdanih zdravil) – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da je glede obravnave pri specialistih zdravnik - zobozdravnik - psihiater - terapevt za odvisnost tisti, ki na podlagi diagnoze in stanja pacienta odloča o nujnosti

glede zagotavljanja zdravil, tudi tistih, za katere je potrebno doplačilo, med kontrolnim obiskom nismo slišali.

Med kontrolnim obiskom je bilo ugotovljeno, da v zavodski ambulanti ne vodijo evidence razdeljevanja terapije. Medicinska sestra je pojasnila, da vodijo evidenco oseb, ki terapijo prejemajo. Evidenca se vodi na podlagi navodil zdravnika in se tako v primeru spremembe terapije le ta ustrezno usklajuje. Medicinska sestra pripravi terapijo v posebne posodice za vsako zaprto osebo, kar nato spravi v poseben kovček, v katerega se priloži tudi zvezek – evidenca zdravil za vsako zaprto osebo in gre na oddelek. Medicinska sestra je poudarila, da se na podlagi tega terapija ne more zamenjati, niti ob kontrolnem obisku pritožb s strani zaprtih oseb glede tega nismo slišali.

obravnave oziroma prioritetah pri obravnavi. Napotnice se pošljejo v ambulante specialistov, kjer specialist/ambulanta na podlagi danih informacij postavi termin pregleda. V Zavodu vso terapijo za zaprte osebe pripravljata samo zavodska medicinska sestra in medicinska sestra, ki je zaposlena v ZD Celje. Vzpostavljen je tudi spisek vseh zaprtih oseb, ki imajo prepisano terapijo. Tako je zagotovljena sledljivost in je možnost zamenjave terapije med različnimi osebami skoraj nemogoča. Pravosodni policisti samo razdelijo terapijo, ki jo strokovno pripravi medicinsko osebje v posebej za to pripravljene zaprte posode, ki so nedvoumno označene, za katero osebo gre.«

DPM je ob prejšnjem obisku, izrazili pričakovanje, da bo postopek novih zaposlitev treh pravosodnih policistov/policistk, čim prej zaključen in bodo le ti začeli opravljati delo v Zavodu. Hkrati smo tudi predlagali, da se proučijo možnosti popolnitve manka pravosodnih policistov/policistk glede trenutno veljavno sistemizacijo – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da sta se dne 1. 11. 2016 v Zavodu na novo zaposlila pravosodni policist in pravosodna policistka, z dnem 22. 11. 2016 pa še eden pravosodni policist.«

Ob kontrolnem obisku je direktor pojasnil, da so bile v letu 2016 dejansko izvedene dve zaposlitvi v oddelku za varnost, kot je bilo sporočeno s strani Generalnega urada URSIKS.

Direktor je dodatno pojasnil, da se je (kljub prej navedenima zaposlitvama) število pravosodnih policistov dejansko zmanjšalo, in sicer je bilo v času kontrolnega obiska zaposlenih 51 pravosodnih policistov, od katerih je bil en zaposlen začasno (nadomeščanje pravosodne policistke). V Zavodu je sicer sistemiziranih 60 mest za pravosodne policiste. Tako so bila v času kontrolnega obiska nezasedena mesta: en pravosodni policist specialist (postopek odpovedi delovnega razmerja še ni bil zaključen), dva pravosodna policista, ena pravosodna policistka in šest mest kandidatov za pravosodnega policista – pripravnik. Direktor je poudaril, da je bila pred časom opravljena sprememba sistemizacije, pri kateri je bilo v Zavodu ukinjenih pet delovnih mest pravosodnih policistov. S spremembo sistemizacije Zavoda ni soglašal, saj so zaznavali pomanjkanje pravosodnih policistov. **DPM je predlagal, da se preveri ustreznost sistemizacije delovnih mest v oddelku za varnost. Prav tako nas je tudi zanimalo, kako je**

organizirana možnost prehrane za popoldansko izmeno dela pravosodnih policistov oziroma kaj so razlogi za to, da odmora za prehrano ne morejo izkoristiti zunaj Zavoda.

V zvezi s tem je Generalni urad URSIKS sporočil, da se zaveda, da število pravosodnih policistov ni optimalno, skrbijo pa za to, da so, glede na potrebe delovnih procesov, številčno razporejeni po zavodih vsaj okvirno sorazmerno. Za vse zaposlene je v Zavodu organizirana topla malica med 11.00 in 12.00 uro. Topla malica je organizirana tako, da jo lahko, v okviru svojega delovnika in ob upoštevanju zakonskih okvirjev za odmore med delovnim časom, zaužijejo vsi zaposleni, tudi pravosodni policisti. Kolikor to ne zadostuje, imajo prav tako vsi zaposleni možnost naročiti se na suhi obrok, ki se pripravi v zavodski kuhinji, podobno kot topla malica. Enako velja tudi za pravosodne policiste v nočni izmeni. Poleg tega imajo vsi zaposleni tudi možnost, da si lahko naročijo obrok hrane v Zavod pri zunanjih ponudnikih. V ta namen so v Zavodu uredili tudi dve zavodski kuhinji s kuhalnimi ploščami, pečicami, pomivalnim strojem in ostalo potrebno opremo. Obe kuhinji imata tudi prostor za zaužitje obrokov (mize in stoli). Zaključno pojasnjuje, da omejitve glede koriščenja odmora izven varovanega območja Zavoda za pravosodne policiste ureja drugi odstavek 227.d člena ZIKS-1.

DPM je ob prejšnjem obisku, ponovno predlagal, da se glede na trenutno zasedbo delovnih mest v vzgojni službi (glede na omejitve oziroma skrajšan delovni čas zaposlenih) izdela ocena, ali je mogoče zadovoljivo obvladovati potrebe vseh zaprtih oseb – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod pojasnil, da je v zvezi s to problematiko predlagal spremembo sistemizacije v Oddelku za vzgojo, in sicer sistemiziranje delovnega mesta višji svetovalec - socialni delavec (povečanje

Ob kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da se je v decembru 2017 v Zavodu zaposlila socialna delavka (pred tem je delo opravljala v ZPKZ Dob) in v aprilu 2018 svetovalec pedagog, ki je pred tem sicer delal kot pravosodni policist.

števila izvajalcev na sedanjem delovnem mestu za enega izvajalca) in sistemiziranje delovnega mesta svetovalec - psiholog. Obe delovni mesti sta zajeti v aktualnem predlogu spremembe sistemizacije.«

DPM je ob prejšnjem obisku predlagal, da se preveri izdajanje računov zaprtim osebam za nakup proteinov oziroma sprejme potrebne ukrepe, da bodo zaprte osebe, ki v trgovini kupujejo proteine, ob nakupu prejele, ustrezen račun – in v zvezi s tem se je takratni odgovor Generalnega urada URSIKS glasil:

»da je Zavod v zavodski prodajalni preverili izdajanje računov, vključno za nabavo proteinov. Upravljavec zavodske kantine je zatrdil, da izdaja račune za vse artikle, ki jih prodaja v zavodski prodajalni. Sam pove, da zaprte osebe velikokrat niti ne vzamejo računa. V primeru kršitev v zvezi z (ne)izdajanjem računov se zaprte osebe lahko obrnejo na pristojno inšpekcijo.«

Ob kontrolnem obisku je bilo preverjeno, ali zaposlena v zavodski trgovini izdaja račune. Ob prihodu do zavodske trgovine je bilo na polici opaženih več računov, ki so jih zaprte osebe po nakupu očitno pustile na polici. Ker je bila v času našega kontrolnega obiska zavodska trgovina odprta in so zaprte osebe (priporniki) opravljali nakupe smo opravili krajše pogovore z zaprtimi osebami, in sicer, ali ob nakupu dobijo račun. Prisotne zaprte osebe so potrdile, da ob nakupu dobijo račun, vendar le tega navadno ne vzamejo. Ob kontrolnem obisku je vodja oddelka za varnost tudi povedal, da osebno preverja, ali so izobešeni ceniki artiklov in ali se izdajajo računi. Sicer pa smo znova slišali tudi pritožbe na visoke cene ter tudi nesorazmerne cene za pregled tehničnih predmetov, ki jih zaprte osebe želijo imeti pri sebi.